

WOJEWODA DOLNOŚLĄSKI

Wrocław, dnia 21 maja 2020 r.

ZP-NKWR.431.2.17.2020.EK1

Pan
Bogumił Zwardoń
Dyrektor
Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie
w Kłodzku

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

Na podstawie art. 186 pkt 3 lit. a ustawy z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (tekst jedn.: Dz. U. z 2020 r. poz. 821), dalej zwanej „ustawą”, w dniach 20 – 21 lutego 2020 roku kontrolerzy z Wydziału Zdrowia i Polityki Społecznej Dolnośląskiego Urzędu Wojewódzkiego we Wrocławiu Edyta Kamińska - inspektor wojewódzki, przewodnicząca zespołu kontrolerów oraz Magda Powiłajtis - inspektor wojewódzki, przeprowadzili kontrolę problemową w trybie uproszczonym w Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Kłodzku z siedzibą przy ul. Kościuszki 2, zwanym w dalszej części niniejszego wystąpienia „PCPR” lub „Centrum”.

Celem kontroli było zweryfikowanie informacji pozyskanych w trakcie przeprowadzonych kontroli w dniach 12 - 14 czerwca 2019 r. w Zespole Placówek Opiekuńczo – Wychowawczych typu socjalizacyjnego Placówce Opiekuńczo – Wychowawczej Nr 1 „Sasanka” oraz w dniach 28 – 30 sierpnia 2019 r. w Zespole Placówek Opiekuńczo – Wychowawczych typu socjalizacyjnego Placówce Opiekuńczo – Wychowawczej Nr 2 „Szafirek” przez pracowników Wydziału Zdrowia i Polityki Społecznej Dolnośląskiego. W czasie ww. kontroli stwierdzono, iż w tych Placówkach większość wychowanków stanowią dzieci poniżej 10. roku życia. Ponadto z treści sprawozdań zamieszczonych w Centralnej Aplikacji Statystycznej również wynikało, że w placówkach opiekuńczo – wychowawczych na terenie powiatu kłodzkiego dużą grupę wychowanków stanowią dzieci poniżej 10. roku życia.

Tematyka kontroli dotyczyła oceny zasadności umieszczania dzieci poniżej 10. roku życia w instytucjonalnej pieczy zastępczej, a jej zakres obejmował:

- I. kierowanie dzieci poniżej 10. roku życia do instytucjonalnej pieczy zastępczej,
- II. podejmowanie działań na rzecz pozyskania osób do pełnienia funkcji rodzin zastępczych i rodzinnych domów dziecka, w tym prowadzenia naboru na kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej.

Kontrolę przeprowadzono w oparciu o Zarządzenie Wojewody Dolnośląskiego nr 52 z dnia 7 lutego 2020 r.

W okresie objętym kontrolą tj. od 1 lipca 2018 r. do 20 lutego 2020 r. funkcję Dyrektora PCPR sprawowali:

- do 31 stycznia 2020 r. Pan Jacek Kubicki,
- od 1 lutego 2020 r. do dnia kontroli Pan Bogumił Zwardoń.

W/w osoby są odpowiedzialne za realizację zadań w ocenianych obszarach.

Podczas czynności kontrolnych informacji udzielała oraz dokumenty udostępniała Pani Anetta Skurzevska, zatrudniona na stanowisku Kierownika ds. pieczy zastępczej.

Stan faktyczny ustalono w oparciu o udostępnioną w toku wykonywania czynności kontrolnych dokumentację merytoryczną odnoszącą się do realizowanych zadań oraz oświadczeń złożonych przez Dyrektora PCPR.

Kontrola została odnotowana w Księżce kontroli pod nr 37.

(dowód: akta kontroli str. 54)

Ilekcroć w niniejszym wystąpieniu pokontrolnym jest mowa o „rozporządzeniu” należy przez to rozumieć rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 22 grudnia 2011 r. w sprawie instytucjonalnej pieczy zastępczej (Dz. U. Nr 292, poz. 1720).

W zakresie działalności jednostki podlegającej kontroli wydaje się ocenę pozytywną, a jej uzasadnieniem jest ustalony stan faktyczny i prawny.

Opis ustalonego stanu faktycznego:

- I. Kierowanie dzieci poniżej 10. roku życia do instytucjonalnej pieczy zastępczej

Zgodnie z § 2 ust. 1 rozporządzenia „*dziecko do placówki opiekuńczo – wychowawczej kieruje powiat właściwy do ponoszenia wydatków na opiekę i wychowanie dziecka*”, natomiast art. 182 ust. 1 ustawy stanowi, że „*zadania powiatu w zakresie pieczy zastępczej starosta wykonuje za pośrednictwem powiatowego centrum pomocy rodzinie oraz organizatorów rodzinnej pieczy zastępczej*”. W przypadku powiatu kłodzkiego zadania te wykonuje Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Kłodzku.

Analiza przedstawionej dokumentacji wykazała że w placówkach opiekuńczo – wychowawczych funkcjonujących na terenie powiatu kłodzkiego, z pominięciem placówek typu rodzinnego, na dzień kontroli przebywało łącznie 42 podopiecznych poniżej 10. roku życia. Nadmienić należy, że w myśl art. 95 ust. 1 ustawy w placówce opiekuńczo wychowawczej typu socjalizacyjnego, interwencyjnego lub specjalistyczno - terapeutycznego umieszczane są dzieci powyżej 10. roku życia, wymagające szczególnej opieki lub mające trudności w przystosowaniu do życia w rodzinie. Ustawa dopuszcza umieszczenie dziecka poniżej 10. roku życia w instytucjonalnej pieczy zastępczej, tylko w określonych przypadkach wskazanych w art. 95 ust. 2 ustawy, tj.: w danej placówce umieszczona jest matka lub ojciec dziecka, w innych wyjątkowych przypadkach, szczególnie gdy przemawia za tym stan zdrowia dziecka lub dotyczy to rodzeństwa.

W wyniku czynności kontrolnych ustalono, że na 42 dzieci poniżej 10. roku życia umieszczonych w okresie objętym kontrolą w instytucjonalnej pieczy zastępczej (poza placówkami typu rodzinnego) przez PCPR w Kłodzku, 8 wychowanków umieszczono wraz ze starszym rodzeństwem, 3 dzieci wraz z małoletnią matką oraz 31 dzieci ze względu na stan zdrowia.

(dowód: akta kontroli str. 49-52, 54)

Podczas kontroli przeanalizowano dokumentację wszystkich 42 dzieci umieszczonych w instytucjonalnej pieczy zastępczej (poza placówkami typu rodzinnego) poniżej 10. roku życia, w tym także ich postanowienia sądowe pod względem zapisów dotyczących form pieczy zastępczej w której należy umieścić dziecko. Ustalono, że w 13 przypadkach postanowienie sądu jednoznacznie wskazywało, że dziecko należy umieścić w instytucjonalnej pieczy zastępczej, a w pozostałych 29 postanowieniach widniał zapis dający możliwość skierowania podopiecznego do instytucjonalnej lub rodzinnej formy pieczy zastępczej. W sytuacjach, gdy postanowienie sądu jednoznacznie nakazuje umieszczenie dziecka poniżej 10. roku życia w instytucjonalnej formie pieczy zastępczej, wówczas dopuszczalna jest jedynie placówka

opiekuńczo – wychowawcza typu rodzinnego, z wyłączeniem sytuacji o których mowa w art. 95 ust. 2 ustawy.

(dowód: akta kontroli str. 10-14, 18-21)

W trakcie kontroli ocenie podlegała także zgodność dokumentacji związanej z kierowaniem dzieci do placówek opiekuńczo - wychowawczych z wymogami § 8 ust. 1 oraz ust. 3 rozporządzenia. Przy kierowaniu dziecka do placówki opiekuńczo - wychowawczej powiat powinien przekazać dyrektorowi placówki dostępną dokumentację dziecka. Analiza 42 akt dzieci poniżej 10. roku życia umieszczonych w placówkach opiekuńczo - wychowawczych wykazała, że wraz ze skierowaniem przekazywano dostępną dokumentację dotyczącą dziecka, o której mowa w § 8 ust. 1 rozporządzenia. W 7 przypadkach wystąpiono do odpowiednich instytucji o udostępnienie brakującej opinii o pracy z rodziną i jej rezultatach. Po skompletowaniu dokumentów przekazywano je niezwłocznie do placówek.

Oprócz powyższego stwierdzono, że dzieci były umieszczane w placówkach opiekuńczo - wychowawczych w oparciu o skierowania sporządzone przez Centrum. Zawierały one: oznaczenie organu, datę wystawienia, nazwę placówki opiekuńczo – wychowawczej, w której umieszczono dziecko, imię i nazwisko oraz datę urodzenia dziecka, podstawę prawną, sygnaturę akt sądowych, podpis osoby uprawnionej. Jednak w większości wystawionych skierowań w podstawie prawnej wskazywano jedynie „art. 95”, nie podając przy tym odpowiedniego ustępu, który uzasadnia umieszczenie dziecka poniżej 10. roku życia w placówce opiekuńczo - wychowawczej typu socjalizacyjnego. Zalecane jest, aby w momencie sporządzania skierowań przykładać większą wagę do przytaczanych w nim przepisów prawa. Przede wszystkim należy powoływać się na istniejące i adekwatne do sytuacji wychowanka normy prawne.

(dowód: akta kontroli str. 10-14, 18-21)

Kontroli podlegały również działania podejmowane przez Centrum w celu przekierowania dzieci poniżej 10. roku życia umieszczonych w instytucjonalnej pieczy zastępczej do pieczy rodzinnej. Zgodnie z art. 103 ust. 9 ustawy „*dziecko poniżej 10. roku życia, przyjęte do placówki, o której mowa w ust. 1, zostaje niezwłocznie przeniesione do jednej z rodzinnych form pieczy zastępczej.*” Otrzymano wyjaśnienia, iż od lipca 2018 r. z placówek opiekuńczo – wychowawczych do rodzinnych form pieczy zastępczej przekierowano 16 dzieci, z czego 10 było poniżej 10. roku życia. Pracownik zespołu ds. pieczy zastępczej w celu przekierowania dzieci do rodzinnych form pieczy zastępczej kontaktował się telefonicznie z rodzinami zastępczymi, prowadzącymi rodzinne domy dziecka i dyrektorami placówek opiekuńczo –

wychowawczych typu rodzinnego mającymi wolne miejsca w celu pozyskania informacji czy wyrażają oni zgodę na umieszczenie kolejnego dziecka. Po otrzymaniu zgody pracownicy podejmowali czynności związane z realizacją postanowienia. Na dzień kontroli PCPR posiadał wiedzę na temat wolnych miejsc w rodzinnych formach pieczy zastępczej. Na dzień kontroli żadna z rodzin zastępczych czy osób prowadzących rodzinne domy dziecka nie wyrażała gotowości do przyjęcia dziecka poniżej 10. roku życia pomimo dysponowania wolnymi miejscami. Najczęstszymi przyczynami odmowy przyjęć dzieci do rodzinnej pieczy zastępczej, pomimo wolnych miejsc, były: choroba dziecka, wiek, płeć, narodowość. Wskazane jest, aby każdorazowo dokumentować kontakt pracowników Centrum z osobami dysponującymi wolnymi miejscami w rodzinnych formach pieczy zastępczej w sytuacji odmowy przyjęcia dziecka.

(dowód: akta kontroli str. 8)

Ponadto z danych przekazanych przez Dyrektora Centrum oraz analizy odpowiedniej dokumentacji wynika, że:

- na dzień kontroli w pieczy zastępczej poza terenem powiatu przebywało łącznie 21 dzieci, w tym 2 dzieci poniżej 10. roku życia;
- od lipca 2018 r. do dnia kontroli do rodzin biologicznych powróciło łącznie 18 dzieci, z tego 13 było poniżej 10. roku życia. Analiza losowo wybranych akt spraw potwierdziła powyższe;
- od lipca 2018 r. PCPR zwracał się z wnioskiem do Sądu o zmianę zarządzeń w zakresie formy pieczy zastępczej w przypadku 5 dzieci, w tym w odniesieniu do 1 wychowanka poniżej 10. roku życia o zmianę zarządzenia z rodzinnej pieczy na instytucjonalną. Powodem przekierowania dziecka do instytucjonalnej pieczy zastępczej był zły stan zdrowia dziecka i potrzeba objęcia go wsparciem, możliwym w placówce opiekuńczo – wychowawczej;
- na terenie powiatu kłodzkiego funkcjonowały 283 rodziny zastępcze, 9 rodzinnych domów dziecka. 231 dzieci przebywało w rodzinach zastępczych spokrewnionych, 94 w rodzinach niezawodowych, 20 w rodzinach zawodowych, 59 w rodzinnych domach dziecka;
- na terenie powiatu kłodzkiego prowadziło działalność 10 placówek opiekuńczo - wychowawczych typu socjalizacyjnego, w których przebywało 197 dzieci;

- na terenie powiatu kłodzkiego funkcjonowało 5 placówek opiekuńczo - wychowawczych typu rodzinnego, w których przebywało 37 dzieci.

(dowód: akta kontroli str. 8)

II. Podejmowanie działań na rzecz pozyskania osób do pełnienia funkcji rodzin zastępczych i rodzinnych domów dziecka, w tym prowadzenia naboru na kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej

Podczas czynności kontrolnych ustalono, że w okresie objętym kontrolą Centrum podejmowało wiele działań mających na celu promowanie idei rodzicielstwa zastępczego. Działania te na terenie powiatu kłodzkiego realizowane były poprzez kampanię informacyjną w różnych mediach i środowisku lokalnym. Kampania informacyjna miała na celu kształtowanie pozytywnego wizerunku rodzicielstwa zastępczego, a w rezultacie pozyskanie kandydatów do pełnienia funkcji rodzin zastępczych oraz innych form pieczy zastępczej.

PCPR podejmowało m.in. następujące działania na rzecz pozyskania osób do pełnienia funkcji rodzin zastępczych i rodzinnych domów dziecka:

- umieszczanie informacji na stronie internetowej Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Kłodzku (przez cały okres objęty kontrolą);
- rozlokowanie na terenie miast powiatu kłodzkiego ulotek i plakatów promocyjnych w miejscach ogólnodostępnych dla społeczności takich jak: urzędy państwowe, placówki oświatowe, placówki medyczne, sklepy (udokumentowano łącznie 33 lokalizacje udostępnienia ulotek oraz plakatów);
- emitowanie ogłoszenia o poszukiwaniu kandydatów na rodziny zastępcze na telebimach zlokalizowanych na terenie miasta Kłodzko przy ul. Nowogrodzkiej oraz przy skrzyżowaniu ul. Jana Pawła II i ul. Kościuszki w okresie od listopada 2018 r. do marca 2019 r.;
- umieszczenie tekstu promującego rodzicielstwo zastępcze w lokalnej prasie: *Gazeta Kłodzka*, *Gazeta Noworudzka*, *Euroregio Glacensis*. Tekst artykułu umieszczono także na stronach internetowych: *nowaruda24.pl*, *kłodzko24.eu*, oraz na stronie *Facebook*;
- umieszczanie informacji na kalendarzach ściennych;
- zorganizowanie akcji promującej w kościołach na terenie miasta Nowa Ruda w dniu 10 listopada 2019 r., polegającej na rozdawaniu ulotek i zachęcaniu do kontaktu z PCPR w Kłodzku.

(dowód: akta kontroli str. 8-9)

Ponadto PCPR w Kłodzku realizuje projekt pn.: „Siłą dziecka jest rodzina”, współfinansowany przez Unię Europejską ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Dolnośląskiego na lata 2014 – 2020. Głównym celem projektu jest poprawa dostępu oraz wzrost jakości usług wsparcia pieczy zastępczej, w tym dzieci i młodzieży umieszczonych w rodzinach zastępczych i rodzinnych domach dziecka oraz dzieci przebywających w placówkach opiekuńczo - wychowawczych typu socjalizacyjnego do 14 dzieci, placówkach opiekuńczo - wychowawczych typu rodzinnego do 8 dzieci, jak również zwiększenie ilości miejsc świadczenia usług w rodzinnej pieczy zastępczej. Projekt skierowany jest do osób sprawujących rodzinną pieczę zastępczą, dzieci i młodzieży przebywających w pieczy zastępczej oraz kandydatów na rodziny zastępcze.

W latach 2018 – 2019 Centrum wraz z PKS w Kłodzku w ramach II i III edycji programu „Rodzina” umożliwiły dzieciom przebywającym w rodzinnej pieczy zastępczej skorzystanie ze zniżki w wysokości 50% na bilety autobusowe. Ze zniżek korzystały także dzieci biologiczne opiekunów zastępczych.

PCPR corocznie organizowało festyn o charakterze integracyjnym, dla różnych form pieczy zastępczej, mający na celu m.in. promocję rodzicielstwa zastępczego.

W ramach wspierania rodzin zastępczych Centrum stwarza im możliwości skorzystania z pomocy prawnej na terenie urzędu oraz wsparcia psychologicznego.

(dowód: akta kontroli str. 53-54)

Powyższe aktywności wpisywały się w realizację zadania powiatu określonego w art. 180 pkt. 4 ustawy, czyli „*tworzenie warunków do powstawania i działania rodzin zastępczych, rodzinnych domów dziecka i rodzin pomocowych*”. Mając na uwadze powyższe można stwierdzić, że Centrum podjęło szereg działań mających na celu propagowanie rodzicielstwa zastępczego na terenie powiatu kłodzkiego.

W okresie objętym kontrolą pozyskano 24 kandydatów na niezawodowe rodziny zastępcze. W roku 2018 zakwalifikowano do szkolenia kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej niezawodowej 21 osób, z czego do szkolenia przystąpiło i je ukończyło 14 osób. W 2019 roku zakwalifikowano do szkolenia kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej niezawodowej 18 osób, z czego do szkolenia przystąpiło 15 osób, a ukończyło 14. Do szkolenia mającego odbyć się w 2020 roku zakwalifikowano 17 osób.

Od lipca 2018 r. do dnia kontroli zostały utworzone 53 rodziny zastępcze: 30 rodzin spokrewnionych (w tym 2 zawodowe), 23 rodziny niezawodowe oraz powstały 4 rodzinne domy dziecka (3 rodziny zawodowe zostały przekształcone w rodzinne domy dziecka, 1 osoba prowadząca rodzinny dom dziecka zamieszkała na terenie powiatu kłodzkiego).

W wyniku przeprowadzonej kontroli problemowej w trybie uproszczonym w Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Kłodzku nie stwierdzono występowania nieprawidłowości w ocenianym obszarze.

Pouczenie

Zastrzeżenia do wystąpienia pokontrolnego, w tym wystąpienia niezawierającego zaleceń pokontrolnych, składa się na zasadach określonych w art. 197d ustawy z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (tekst jedn.: Dz. U. 2020, poz. 821).

W terminie do 20 lipca 2020 roku proszę powiadomić Wojewodę Dolnośląskiego o sposobie realizacji uwag i wniosków zawartych w niniejszym wystąpieniu.

Z up. WOJEWODY DOLNOŚLĄSKIEGO
Dariusz Zwiłła
.....
ZASTĘPCA DYREKTORA WYDZIAŁU
(kierownik komórki do spraw kontroli)
Zużycia i Polityki Społecznej

Ewelina Kłminśka
.....

(przewodniczący zespołu kontrolnego)

Magda Pomijańska
.....

(kontroler)